

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRÁTKÉ CLÁNKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

130115280

PŘEDNÍ ZPRAVY O BRNĚ
NA STARÉM MĚSTĚ V LIDOVÝCH A NERODNÝCH PAMÁTKÁCH
K ASPEKTŮM VÝVOJE MĚSTA BRNĚ

BRNO, 2005
ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ
STŘEDNÍ PRÁCE

Prof. Ing. J. J. J. J.
Ing. J. J. J. J.
Ing. J. J. J. J.
Ing. J. J. J. J.
Ing. J. J. J. J.

PŘEDNÍ ZPRAVY
VÝZKUMŮ
V BRNĚ
2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU

PALEOLIT A NEOLIT

93 95458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

- Oliva, M. 1987: Vyvinutý micoquien z návrší „Horky“ u Bořítova, první výsledky – Le Micoquien évolué de Bořítov V (Moravie centrale), premiers résultats, AMM, Sci. soc. 72, 21–44.
- Svoboda, J. 1980: Křemencová industrie z Ondratice. K problému počátku mladého paleolitu. Studie AÚ ČSAV Brno. Praha.
- Svoboda, J. 1987: Průzkum paleolitické stanice u Drnovic, PV 1985, 14.
- Svoboda, J. 1989: Průzkum paleolitu na Vyškovsku v roce 1986, PV 1986, 16–17.
- Svoboda, J. 1994: The Upper Palaeolithic settlement of the Vyškov Gate, Regional survey, 1988–1992. PA, 85, 18–34.
- Svoboda, J. 1997: Drnovice (okr. Vyškov). PV 1993–1994, 102–103.
- Svoboda, J. a kol. 2002: Paleolit Moravy a Slezska. Brno.
- Svoboda, J. – Přichystal, A. 1987: Szeletská industrie z Vincencova (Otaslavice, okr. Prostějov), AMM Sci. soc. 72, 5–19.
- Valoch, K. 1973: Neslovice, eine bedeutende Oberflächenfundstelle des Szeletiens in Mähren, AMM, Sci. soc. 58, 5–76.

Resumé

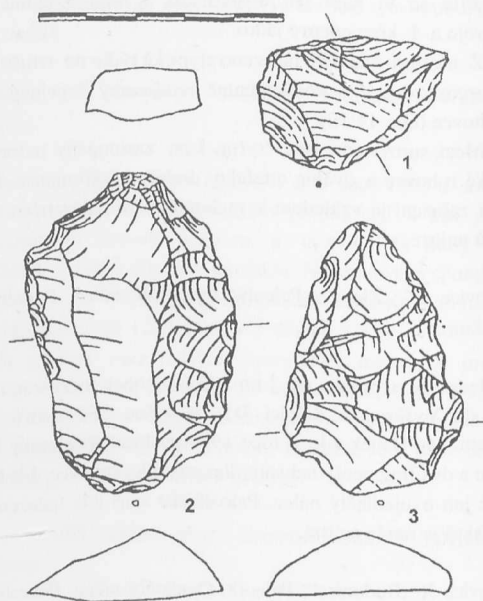
During the last twenty-five years, an amateur collector Miroslav Daněk has discovered a complex network of small Paleolithic sites, using the method of the systematic surface surveys in the surrounding of his house in Drnovice in the Vyškov Gate. He has distinguished ten small Szeletien sites here. Collections from these sites till 1992 were published by Jiří Svoboda (1994).

This article summarizes the previously described collections and adds the new collections from 1992–2004. During this period, Daněk collected another 1508 artifacts, among them 43 tools were recognized. These sites are situated mainly on the gentle slopes on the foot of the Drahaný Highland with the view of the Vyškov Gate.

In the case of the larger collection from Drnovice III it was possible to carry out the typological comparison with another Szeletien collections from other parts of Moravia (see tab. 2). The collection from Drnovice III can be classified as the Szeletien with the Levallois technique (Nerudová 2003: 79). However, the artifacts from this site are usually small-sized and also the share of blades increases here. It could be caused by the Epigravettien artifacts included in the Szeletien collection or by the later age of the finds from Drnovice III.

HABROVANY-OLŠANY (k. ú. Olšany, okr. Vyškov) „Čloubky“. Szeletien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Lokalita se nachází na kopci severně od Habrovan v nadmořské výšce kolem 380 metrů. Zdejší paleolitické naleziště objevil roku 1968 učitel Antonín Duroň. Posbíral zde 34 artefaktů, z toho 15 nástrojů. Jednalo se o 2 krátká škrabadla, rydlo-vrub, 2 klínová rydla, 2 zlomky čepele, 3 drásadla, 2 odštěpovače a 3 listovité hroty. Jako surovina zde byly použity hlavně moravské jurské rohovce, méně pazourek a křídový rohovec. Artefakty jsou silně patinované, někdy eolicky ohlazené (Klíma 1971, 52–54).

Obr. 16. Habrovany-Olšany. Vybrané artefakty.
Habrovany-Olšany. Selected artifacts.

V roce 1990 zde sebral amatérský sběratel z Drnovic Miroslav Daněk nálezy z temene kopce (350–380 m n. m.) a z níže položené akumulace v poloze „Čloubky“ (325 m.n.m). Na horní lokalitě našel rydlo ze severského silicitu, malý bifas ze spongolitu, pazourkové boční škrabadlo a velký úštěp křemene s vrubem. V poloze „Čloubky“ posbíral retušovaný spongolitový úštěp, pazourkové drásadlo a 2 čepele. Vedle toho zde posbíral také mladší, asi mezolitické nástroje (Svoboda 1994, 28).

V nedalekém okolí byly nalezeny další ojedinělé kusy štipané industrie. Jedná se o tři úštěpy a hrotitý artefakt. Pět artefaktů pochází z jiného místa v Habrovanech a rydlo z nedalekých Tučap. Jeden bíle patinovaný hrot z Habrovan je uložen ve Vyškovském muzeu (Svoboda 1994, 28; Klíma 1971, 54, 55).

Osm předmětů nalezených Antonínem Duroňem pohromadě na ploše asi dvou metrů čtverečních poblíž paleolitické lokality Čloubky (škrabadlo, tři trapézy, čepelovitý úštěp z radiolaritu a drobné čepelky z rohovce) zařadil B. Klíma (1971, 56) do mezolitu.

Miroslav Daněk tu pokračoval ve sběrech i po roce 1994. Nalezl zde dalších 77 štipaných artefaktů a jeden křemenný otloukač. V souboru převažovaly zlomky (60 %) a úštěpy (23 %). Poměrně vysoké je procentuální zastoupení retušovaných nástrojů (10 %), našla se tady také tři jádra (4 %) a dvě rohovcové čepele (3 %).

Kolekce osmi nástrojů se skládala ze tří škrabadel – dvě z nich byla nízká na čepeli ze severského silicitu a jedno vyčnělé s laterální retuší ze spongolitu (obr. 16:2). Skupinu hrotů zastupoval unificiální listovitý hrot z rohovce (obr. 16:3) a zlomek listovitého hrotu ze severského silicitu. Soubor doplňují dvě úhlová drásadla z křemence (obr. 16:1) a rohovec a jedno dlátko ze severského silicitu.

Největší podíl mezi surovinami mají na této lokalitě moravské jurské rohovce (47 %). Mezi nimi převažuje nekva-

litní rohovec z místních šterků, ale objeví se i rohovec typu Stránská skála a Krumlovský les. Významně je v souboru zastoupen též spongolit (21 %). Menší zastoupení mají nekvalitní suroviny – křemen (14 %) a křemenc (9 %), ale také kvalitní severské silicity (9 %).

Kulturně lze tuto lokalitu zařadit asi do szeletienu. Svědčí pro to zejména nálezy listovitých hrotů a dalších bifaciálně opracovaných předmětů, stejně jako i výběr polohy. Charakter industrie je podobný jako např. v Opatovicích I (Svoboda 1994). Menší zastoupení křemencových artefaktů lze vysvětlit větší vzdáleností od primárních zdrojů drahanského křemence.

Ondřej Mlejnek, FF MU Brno

Literatura

- Klíma, B. 1971: Paleolitické a mesolitické nálezy od Olšan, SPFFBU, E 16, 51–58.
Svoboda, J. 1994: The Upper Palaeolithic settlement of the Vyškov Gate, Regional survey, 1988–1992. PA, 85, 18–34.

Resumé

The Szeletien surface site of Habrovany-Olšany was discovered in the 1968 by Antonín Duroň (Klíma 1983) and surveyed by an amateur collector Miroslav Daněk from Drnovice during the last twenty years. His finds from this site till 1992 were published by J. Svoboda (1994). This article summarizes the previous finds and describes a collection of 77 artifacts collected here during 1992–2004.

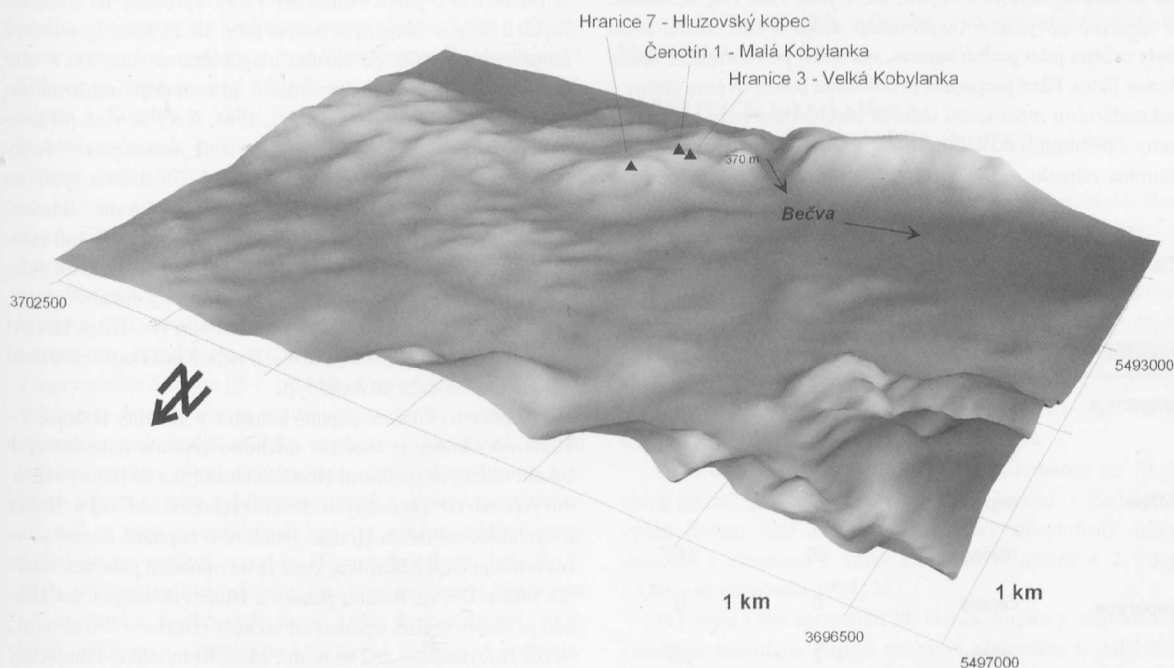
The collection from Habrovany-Olšany fits in the framework of the Szeletien sites with the Levallois technique (Neru-

dová 2003, 79) such as another sites in the Vyškov Gate area (Drnovice I–X, Opatovice I–II) or in the Prostějov area (Dryšice I, Dryšice III or Ondratice VII). Therefore, it is likely that the settlement with Drahaňy Szeletien (Oliva 1992: 41) continues from the surrounding of Ondratice to the gentle slopes of the Drahaňy Highlands with the view of the Vyškov Gate (surrounding of Drnovice).

HRANICE (okr. Přerov)

Hranice 7 – „Hluzovský kopec“. Mladý paleolit – magdalénien (?). Sídliště. Povrchový sběr.

Lokalita na pomezí Oderské a Bečevské části Moravské brány byla situována jižně od temene vápencového návrší „Hluzovský kopec“ (375 m n. m.), východně od města Hranice na Moravě (S-42: 5494750, 3700150; 750 m severně od kóty 334,8). Dnes je lokalita zničena vápencovým lomem, podobně jako řada jeskyní i s paleolitickým osídlením (Hlavicova jeskyně, cf. Skutil 1933; 1955). Umístění lokality bylo vázáno na táhlý hřeben orientovaný sv.-jz. směrem, vymezený na západě řekou Bečvou, na východě Hluzovským potokem a ze severozápadu Račím potokem (obr. 17). Z místa bylo možné snadno kontrolovat území Moravské brány k Oderským vrchům (severním směrem) i flyšové pásmo Bílých Karpat (jižním směrem). Z prostoru zmíněného návrší a jeho úpatí je známo dalších 10 lokalit s paleolitickými nálezy (přehled viz Neruda – Kostrhun 2002, 152–153, mapa 2). Lokalita byla objevena v letech 1955–56 při komplexním výzkumu hranického devonu a karbonu, prováděném Ústředním ústavem geologickým ve spolupráci s Moravským zemským muzeem, a posléze uvedena do literatury (Dvořák – Valoch 1962). V roce 2004 byla

Obr. 17. Lokalizace lokalit Velká Kobylanka, Malá Kobylanka a Hluzovský kopec (pravděpodobné umístění, návrší odtěženo vápencovým lomem) v Moravské bráně u Hranic na Moravě. Pohled od severozápadu. Zpracoval T. Neruda.

A location of the sites Velká Kobylanka, Malá Kobylanka and Hluzovský kopec (quarried off). A view from northwest. According to P. Neruda.